Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Юридически факултет

Катедра „Международно право и международни отношения“

КОНСПЕКТ
ЗА КАНДИДАТ-ДОКТОРАНТСКИ ИЗПИТ
ПО МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ

1. Основни етапи в развитието на международните отношения. Еволюция на системите на международните отношения – Вестфалска, Виенска, Версайско-Вашингтонска, Ялтенско-Потсдамска.

2. Международният ред в края на 20 и през 21 в. – ключови събития, проблеми, тенденции, възгледи за системата на международните отношения.

3. Мета-дебатът в теорията на международните отношения: реализъм срещу идеализъм. Варианти на реализма (от класически към неокласически) – теоретични и практически аспекти. Варианти на либерализма (социологически, икономически, републикански, структурен) – теоретични и практически аспекти.

4. Нео-дебатът в теорията на международните отношения: неореализъм срещу неолиберализъм. Системен подход (система, поляритет) – теоретични и практически аспекти. Взаимозависимост – теоретични и практически аспекти.

5. Пост-дебатът в теорията на международните отношения след края на Студената война. Социален конструктивизъм – теоретични и практически аспекти. Критическа теория – теоретични и практически аспекти.

6. Интеграцията в международните отношения – същност, предпоставки и цели, теоретични модели на интеграцията. Особености на функционалната интеграция. Европейският съюз като регионална интеграционна общност.

7. Понятие за външна политика. Субекти (агенти) и източници на външната политика. Външнополитически процес, курс, механизъм. Външнополитически механизъм на Република България.

8. Дипломацията като средство на външната политика. Двустранна и многостранна дипломация. Статут и функции на дипломатите и дипломатическите представителства. Европейският съюз като участник в дипломатическите отношения.

9. Международните преговори – структурни елементи на преговорната рамка. Преговарящи страни. Преговорната сила. Интереси, позиции, алтернативи. Преговорната среда. Преговорни равнища.

10. Международните преговори – модели на преговорния процес. Пазарлък и съвместно разрешаване на проблема – същност, особености, сравнение. Теория на игрите – примери за приложение.

11. Международните конфликти – структурни елементи на конфликтното отношение. Терминологични отграничения и определения. Типология на конфликтите – теоретични и практически аспекти.

12. Международните конфликти – фази на протичане. Превенция, управление, разрешаване, следконфликтно възстановяване. Съвременни тенденции в развитието на международните конфликти.

13. Военностратегически отношения по времето и след края на Студената война. Глобално военностратегическо равновесие. Военностратегически доктрини. Контрол над въоръженията и разоръжаване. Безядрени зони.

14. Международната сигурност – концепции, равнища, среда. Стратегически изследвания, изследвания на мира, човешка сигурност, секюритизация – – теоретични и практически аспекти.

15. Международната сигурност – стратегии, институции, политики. Съвременни тенденции при заплахите за международната сигурност – асиметрия, хибридност, риск.

Препоръчителна литература

1. Александров, Е. История на международните отношения. С., 2000.
2. Бжежински, Зб. Голямата шахматна дъска. С., Обсидиан, 1997.
3. Бжежински, Зб. Стратегическата визия: Америка и кризата на глобалната сила. С., Обсидиан, 2012.
4. Ваис, М. Международните отношения след 1945 г. С., Кама, 2004.
5. Галтунг, Й. Разрешаване на конфликти: И двете плюс още нещо. Увод към работата с конфликти. С., Сиела, 2005.
6. Георгиева, Е., К. Симеонов. Европейска интеграция. С., 2005.
7. Джонсън, П. Съвременността от 20-те до 90-те. С., Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1993.
8. Доуърти, Дж. Е., Р. Л. Пфалцграф. Теории за международните отношения. Първа и втора част. С., Атика, 2004.
9. Калвокореси, П. Световната политика след 1945 г. С., Труд, 2013.
10. Кенеди, П. Възход и падение на Великите сили. Икономически промени и военни конфликти XV-XX в. С., Сиела, 2021.
11. Кисинджър, Х. Световен ред. С., Труд, 2022.
12. Кисинджър, Х. Политиката. С., Труд, 2023.
13. Кисинджър, Х. Години на промяна. С., Прозорец, 1999.
14. Кисинджър, Х. Дипломацията. С., Труд, 1997.
15. Кожухаров, Й. Дипломати. Консули. Протокол. С., ИК „Труд”, 2006.
16. Кънева, М. Границите в международните отношения. Теоретични, нормативни и практически проблеми. С., Гутенберг, 2022.

17. Ленард, М. Защо Европа ще управлява 21 век. С., Обсидиан, 2005.
18. Маринов, В., М. Савов, М. Петров и др. Европейска икономическа интеграция. С., Унив. изд. „Стопанство“, 2004.
19. Мюнклер, Х. Новите войни. С., Изток-Запад, 2006.
20. Най, Дж. Международните конфликти. Теория и история. С., Прагма, 1998.
21. Пантев. П. Международните преговори в областта на сигурността. С., Софи-Р, 2009.
22. Рабохчийска, М. Дипломатическо представителство на Европейския съюз. С., Сиела, 2025.
23. Рабохчийска, М. Неразпространението и забраната на ядреното оръжие – правни и политически аспекти. – В: Научни четения на тема „Право и война“. Сборник доклади [съст. М. Новкиришка-Стоянова, Р. Илкова, С. Гройсман, К. Манов]. С., Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2024, 359-372.
24. Рачев, В., Милина, В. и кол. Национална и международна сигурност. С., Военно издателство, 2005.
25. Слатински, Н. Измерения на сигурността. С., Парадигма, 2000.
26. Стефанов, Г. Външна политика. Дипломация. Теория и практика. С., Сиела, 2006.
27. Стефанов, Г. Теория на международните отношения. С., Сиела, 2004.
28. Тушар, П. и др. Век на крайности. История на съвременността от 1870 г. до наши дни. С., Кама, 2005.
29. Фелтъм, Р. Дж. Дипломатически наръчник. С., 1995.
30. Финк, К. Студената война, Международна история. Изд. „Ашур“, 2017.
31. Хънтингтън, С. Сблъсъкът на цивилизациите и преобразуването на световния ред. С., Обсидиан, С., 1999.
32. Чуков, В. Външна политика и идеи. С., Парадигма, 1999.
33. Brown, C. Understanding International Relations (5th edn). London: Macmillan, 2019.
34. Burchill, S., A. Linklater & R. Devetak. Theories of International Relations. (5th edition). London: Palgrave Macmillan, 2013.
35. Carr, E. H. The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations (introduction by Michael Fox). NY: Palgrave, 1981.
36. Keohane, R. O. & J. S. Nye, Jr. Power and Interdependence in the Information Age. London: Longman, 2001.
37. Kremenyuk, V., ed. International Negotiation: Analysis, Approaches, Issues (2nd edn.). MA: Jossey-Bass Publishers, 2013.
38. Morgenthau, H. J.. Politics Among Nations (6th edn.; revised by Kenneth W. Thompson). McGraw Hill, 1985.
39. Waltz, K. N. Theory of International Politics. Long Grove: Waveland Press, 1979.
40. Wendt, A. Social Theory of International Politics. Cambridge: Cambridge UP, 1999.

Катедра „МПМО“

София, 2026 г.